

чем радикальнее и глубже прорывы в науке и технике, технологии и корпоративной интеграции, тем больше бизнес и общество возлагают надежду именно на государство, его ресурсы и институты. Это подтверждается мировой практикой: развитые государства постоянно отслеживают ситуацию в агропромышленном комплексе и непосредственно воздействуют на его развитие, разрабатывая и реализуя соответствующие государственные стратегии и программы. Более того, в странах с переходной экономикой

(к которым относится и Беларусь) роль государства при развитии корпоративной интеграции чрезвычайно высока, так как экономические системы здесь находятся в условиях институционального неравновесия, при которых ни один другой агент кроме государства не способен принимать эффективные долгосрочные решения, причем именно корпоративная интеграция снижает риски неэффективных решений в сфере инновационной деятельности.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Концепция развития агропромышленного комплекса Республики Беларусь до 2020 г. (проект). Минск, Институт системных исследований в АПК НАН Беларуси, 2012. - 24 с.
2. Шпак А. П. Проблемы льноводческой отрасли и основные пути их решения / А. П. Шпак // Наше сельское хозяйство. – 2011. - № 7 – С. 11-14.

УДК 388.436-027.1:338.439

БАСЮРКІНА Н.Й., канд. екон. наук, доцент
Одеська національна академія харчових технологій, м. Одеса

ОСОБЛИВОСТІ І НАСЛІДКИ ПРОЦЕСІВ УКРУПНЕННЯ В АГРОПРОМИСЛОВІЙ СФЕРІ УКРАЇНИ

Розглянуто особливості розвитку процесів укрупнення в агропромисловій сфері; досліджено діалектику цього явища в умовах становлення і розвитку ринкових відносин в Україні; досліджено наслідки процесів укрупнення в агропромисловій сфері.

Ключові слова: агропромислова сфера, процеси укрупнення, агропромислова інтеграція, продовольча безпека

Features of development of integration processes in the agroindustrial sphere are considered; the dialectics of this phenomenon in the conditions of formation and development of the market relations in Ukraine is investigated. Consequences of processes of integration in the agroindustrial sphere are investigated.

Keywords: agroindustrial sphere, integration processes, agroindustrial integration, food security

Вступ. В Україні з 2005 р. спостерігається пожвавлення процесу реструктуризації аграрних підприємств, а саме перерозподіл власності в бік трансрегіональних корпоративних об'єднань – агрохолдингів та ін., який до сих пір ґрунтовно не досліджувався і не узагальнювався. Такі форми господарювання, як правило, створюються шляхом оренди землі потужними промисловими підприємствами, фінансовими і сервісними структурами, які інвестують кошти у виробничу і соціальну сферу села. Результатом цього етапу, який виник спонтанно і здійснюється стихійно без будь-якого втручання держави і відповідного юридичного забезпечення, стало зосередження капіталу і агропромислового виробництва в одних руках, причому з огляду на масштаби процесу концентрації можна його назвати «надконцентрацією виробництва» [1, с.8]. Слід наголосити, що переважна більшість нових агропромислових формувань не притаманні вітчизняній практиці агропромислової інтеграції, досить суттєво відрізняються між собою і не мають узагальненого визначення.

На початку ХХІ сторіччя в Україні почали формуватись нові агропромислові структури холдингового типу, виникло таке явище, як кластери і т.п.,

що є проявом процесів укрупнення, які відбуваються в агропромисловій сфері. Політичні, економічні та інституційні зміни, які відбулись в країні за останні роки, об'єктивно створили умови і дали імпульс до відродження, становлення і розвитку великих інтегрованих агропромислових формувань.

На рівні держави та її регіонів законодавчо і організаційно ці процеси поки не відрегульовано. Для функціонування різних типів агропромислових інтеграційних формувань при ефективній діяльності малого і середнього агробізнесу є необхідним створення стабільного зовнішнього і внутрішнього середовища. Тобто, є доцільним створення і підтримка пропорційного розвитку всіх видів підприємств і формувань агропромислової сфери, для чого необхідно розуміння суті основних понять та їх особливостей, які характеризують процеси, що відбуваються в Україні [2, с.285; 3, с.96].

Проблема укрупнення в агропромисловій сфері до сих пір не розроблена, хоча є багато наукових розробок (монографій, дисертацій, статей), в яких вона трактується неоднаково. Питання агропромислової інтеграції та функціонування великого агропромислового виробництва, на підставі чого заснова-

но систему і механізми забезпечення продовольчої безпеки країни, залишаються в цілому недостатньо дослідженими, що обумовило вибір теми статті.

Переваги великотоварного виробництва досліджували і відстоювали відомі економісти М.І. Бухарін, М.Д. Кондратьєв, М.П. Макаров, С.Г. Струмилін, М.І. Туган-Барановський, О.Ф. Фортунатов, О.В. Чайнов та інші. Вивченню проблеми укрупнення і агропромислової інтеграції присвячені фундаментальні дослідження сучасних російських учених А.І. Алтухова, В.Р. Боева, І.Н. Буздолова, І.М. Буробкіна, А.Г. Гранберга, В.Г. Гусакова, О.М. Ємельянова, М.І. Жукова, С.Є. Ільющонок, О.А. Калниньш, В.А. Ключац, Ю.А. Конкіна, Е.М. Крилатих, В.І. Кудряшова, В.П. Можина, М.Г. Лещева, О.О. Никонова, А.В. Петрикова, Є.Є. Румянцевой, А.Б. Соскієва, В.О. Тихонова, І.Г. Ушачьова, І.Ф. Хіцкова, білоруських вчених І.П. Воробйова, В.А. Дадалко, З.М. Ільїної, П.Г. Нікітенко, Б.М. Шапіро, А.П. Шпака та інших. Загальні проблеми продовольчого забезпечення, стабілізації агропродовольчого комплексу, створення агропромислових інтеграційних структур розглянуто в дослідженнях українських учених І.І. Лукінова, П.Т. Саблука, В.М. Трегобчука, М.А. Хвесика, М.Г. Чумаченко, А.С. Лисецького, П.П. Борщевського, Л.В. Дейнеко, О.М. Царенко, В.А. Іл'яшенко, М.Й. Хорунжого, В.М. Геєця, М.В. Калинчик та інших. Розвиток агропромислових формувань в контексті екологізації відображено в роботах О.М. Алімова, А.І. Даніленко, Б.В. Буркинського, Н.Г. Ковальнової, Л.Є. Купинець.

Незважаючи на великий обсяг публікацій і накопичений досвід, проблеми укрупнення, кооперації та інтеграції в агропромисловій сфері не можна назвати досить повно розробленими. Крім того, специфіка цих процесів в умовах економічних криз і трансформаційних перетворень в економіці обумовлює виникнення нових проблем. Наприклад, нині потребують глибокого дослідження основні напрями державного управління процесами укрупнення для формування стабільної системи продовольчої безпеки.

Постановка завдання. Метою статті було дослідження особливостей процесів укрупнення в агропромисловій сфері України на різних етапах розвитку, і на цій основі дослідження наслідків цих процесів в умовах трансформації економіки України з урахуванням чинників впливу, мотивів, рівнів формування, учасників, способів створення інтеграційних формувань.

Результати. Глибинні причини і об'єктивні закономірності процесів укрупнення в аграрній сфері економіки розкрито в багатьох роботах. Проте інтенсивність їх прояву, напрями і характер зв'язків на кожному етапі історичного розвитку визначаються системою взаємодії і взаємовідносин різних рівнів, які формують передумови посилення або стримування цих процесів та їх еволюцію.

Рішення суб'єкта господарювання про укрупнення, об'єднання формується під впливом комплексу зовнішніх і внутрішніх чинників на різних рівнях.

Ретельне вивчення і виділення найбільш сут-

тєвих чинників впливу на процеси укрупнення в агропромисловій сфері дозволяє прогнозувати перспективи розвитку цих процесів, цілеспрямовано вибудувати передумови посилення або стримування об'єднувальних процесів.

Перетворення інституціонального середовища і структури АПК зумовило зміну самої суті традиційних форм міжгалузевих зв'язків, перетворивши їх на взаємовідносини власників; розширило різноманітність форм інтеграції; привело до появи, разом з технологічними, великої кількості фінансово-економічних зв'язків [4, с.54]. Проявився взаємозв'язок укрупнення та можливості вільного розпорядження ресурсами: придбання активів, основних засобів, акцій інших компаній; злиття і поглинання.

Процеси укрупнення мають особливості і здійснюються активніше в умовах, коли економічні суб'єкти мають господарську самостійність, право вільного здійснення угод, аж до виділення і приєднання підприємств. Стан інституціонального середовища є найважливішою макроекономічною умовою, яка впливає на можливість здійснення інтеграційних процесів [5, с.185].

Процеси диверсифікації несільськогосподарського бізнесу в аграрний сектор економіки не унікальні для України. Всі індустріально розвинені західні країни в минулому столітті (в США дещо раніше, в Західній Європі історично пізніше) в той або іншій мірі пережили аналогічні явища [6]. Як правило, вони доводились на періоди проведення аграрних реформ і аграрних криз, що співпадало з економічним підйомом в інших секторах економіки, коли інвестування в агропромислову сферу стало відносно дешевим.

Дві основні передумови визначали ці процеси: по-перше, з боку сільського господарства – недооцінка землі як найважливішого чинника виробництва, декапіталізація сільського господарства, обтяженого боргами, а також обмежений доступ до довгострокових кредитних ресурсів; по-друге, з боку зовнішніх інвесторів – відсутність гарантій виконання контрактів, що знижувало ефективність роботи за контрактами, а також вже згадана декапіталізація в сільському господарстві, що різко підвищувало віддачу від інвестицій.

Щось схоже відбувалось в період економічного спаду в українському сільському господарстві. По мірі подолання кризових процесів в аграрній сфері інтеграція несільськогосподарських компаній в сільське господарство в країнах з розвинутою економікою скорочувалась. Необхідно враховувати цей досвід при визначенні перспектив несільськогосподарського бізнесу у вітчизняному агропродовольчому секторі, проте нині він широко представлений в аграрній економіці країни, і є однією з найважливіших складових її розвитку.

Неспроможні сільськогосподарські підприємства з розваленою фінансово-економічною системою, вкрай зношеними основними фондами і гострим браком обігових коштів виявились не в змозі самостійно подолати кризовий стан і організувати ефективне виробництво. Включення в процеси укрупнення стало для них одним із способів виживання.

В цілому на етапі становлення ринкових сто-

сунків складні і різноманітні процеси агропромислового укрупнення розвивались головним чином під впливом зовнішніх чинників. Їх ініціаторами виступили в основному не сільськогосподарські організації, а представники інших сфер бізнесу і регіональні адміністрації. Активізація інтеграційних процесів була конструктивною реакцією суб'єктів ринку і органів державного управління на економічні труднощі.

Ряд передумов, сприяючих розвитку агропромислового комплексу і процесів укрупнення в 1998-2000 рр., мали недовгостроковий характер. Після 2000 р. макроекономічна ситуація для сільського господарства почала змінюватись. По відношенню до імпорту продовольства, яке субсидувалось, продукція українських товаровиробників виявилась неконкурентоздатною і знову стала витіснятися з внутрішнього ринку. Так, в 2011 р. було імпортовано живих тварин і продуктів тваринного походження на суму 1242 млн. дол. США, а експорт – лише 771,4 млн. дол. США. Краща ситуація в рослинницькому секторі, де експорт перевищує імпорт: експорт продуктів рослинного походження складає 3976,2, а імпорт – 1563,9 млн. дол. США. В цілому готові харчові продукти продовжують витіснятися імпортом: їх експорт в 2011 р. дорівнював 2571,1, а імпорт – 2506,1 млн. дол. США [7].

У ринкових умовах господарювання для підприємств аграрного сектору економіки України однією з головних проблем є залучення інвестиційних і інноваційних ресурсів. У 2010 р. суб'єктами господарювання за рахунок усіх джерел фінансування у сільське господарство, мисливство, лісове господарство вкладено 12,2 млрд. грн. інвестицій в основний капітал, що на 16,5 % менше, ніж у 2009 р. Питома вага інвестицій у зазначені види економічної діяльності становить 7,1 % від загальнодержавного обсягу інвестицій в основний капітал (у 2009 р. – 6,2 %). За рахунок коштів державного бюджету освоєно 284 млн. грн., що становить 2,3 % інвестицій в основний капітал у цей вид діяльності. Слід зазначити, що вагому частку інвестицій у сільське господарство, мисливство, лісове господарство освоєно у рослинництві (68,2 %) [7].

У розвиток підприємств сільського господарства, мисливства, лісового господарства станом на 1 січня 2011 р. вкладено 833,7 млн. дол. США прямих іноземних інвестицій (наростаючим підсумком з початку інвестування), що становить 1,9 % загального обсягу іноземних інвестицій в Україну [7].

Приріст обсягу іноземного капіталу в сільське господарство, мисливство та лісове господарство, з урахуванням його переоцінки, втрат і курсової різниці, за 2010 р. склав 40,7 млн. дол. США [7].

Ефект імпортозаміщення, на хвилі якого створювались інтегровані компанії в 1999-2000 рр., практично втратив своє значення як чинник активізації процесів укрупнення. Сталося уповільнення темпів росту аграрного виробництва. Крім того, розвиток сільського господарства поступається розвитку харчової і переробної промисловості, які використовують імпортовану сировину, обсяги поставок якої ростуть швидше, ніж внутрішнє виробництво.

Темпи зростання цін на сільськогосподарську

продукцію схильні до суттєвих коливань залежно від обсягів виробництва і зміни цін на паливо, добрива, інші види сировини і матеріали, споживані сільськогосподарським виробництвом. Короткий період цінового сприяння (1999-2000 рр.) змінився відставанням цін сільгоспвиробників від цін постачальників палива і устаткування в 2001-2006 рр. Проте з 2007 р. ціни на сільськогосподарську сировину і продовольство зростають. Ця тенденція має довготривалий характер. Високі ціни на сільськогосподарську сировину і продовольство підтримують інтерес потенційних інвесторів до сільського господарства, сприяють активізації процесів укрупнення.

Вжиті державою заходи (реструктуризація заборгованостей господарств і списання штрафів) дали свої результати. Значно скоротилась прострочена кредиторська заборгованість, підвищилась фінансова незалежність сільськогосподарських організацій від позикового капіталу. Проте їх фінансове положення не можна назвати стійким, господарства як і раніше відчувають гострий дефіцит джерел формування обігових коштів. Дефіцит фінансових ресурсів обмежує можливості розширеного відтворення в аграрній сфері АПК. Недостатніми залишаються інвестиційні ресурси сільськогосподарських товаровиробників. Зберігається тенденція погіршення забезпеченості господарств основними засобами, зростає зношеність машинно-тракторного парку. Основні засоби нині є найбільш критичним ресурсом для ведення сільськогосподарського виробництва, який обмежує зростання продуктивності праці і лімітує залучення до сільськогосподарського обороту неживих земель. Оплата праці працівників сільськогосподарських організацій залишається вкрай низькою. Наприклад, в 2011 р. вона склала 1,3 тис. грн., або 38 % від середнього рівня по економіці [7].

Таким чином, внутрішні джерела відтворювального розвитку в аграрній сфері як і раніше недостатні. Аграрний сектор економіки України з середини 2000-х років характеризується деякою стабілізацією фінансово-економічного положення, яке відбувається на фоні хронічного недоліку обігових коштів, слабкої матеріально-технічної бази, обмеженості інвестиційних ресурсів, невирішених соціальних проблем.

В той же час спостерігається підвищення ділової активності бізнесу, посилення конкурентної боротьби. Вже створені інтегровані компанії швидкими темпами нарощують виробництво, освоюють нові території, збільшують обсяг виробництва. Посилення тиску імпорту і внутрішньої конкуренції змушують виробників сільгосппродукції активно шукати можливості найбільш ефективного використання ресурсів, зниження витрат, визначення перспективних напрямів економічного зростання. Посилення конкуренції і очевидні переваги укрупнення служать передумовою для збільшення масштабів інтеграційних процесів. Чинники їх реалізації, які виступили на перший план останніми роками, суттєво відрізняються від умов прояву інтеграційної активності на етапі становлення ринкових стосунків. Зокрема, наявність недооцінених чинників виробництва, що була одним з основних мотивів укрупнення несільськогосподар-

ських компаній в АПК в 1998-2000гг., нині практично втратила свою значущість, що відображено в табл. 1.

Таблиця 1

Основні чинники і етапи розвитку інтеграційних процесів в агропромисловій сфері України *

Чинники	Типологічні ознаки чинників	Етапи становлення і розвитку		
		Кризи і стагнації 1991–1999 рр.	Пожавлення і відтворувального зростання 2000–2010 рр.	Переходу до сталого розвитку 2011–2019 рр.
Зовнішні	Ринкові	Низькі бар'єри входження на ринок сільськогосподарської сировини і продовольства; ненадійність контрактів	Імпортозаміщення продовольчих товарів; наявність недооцінених активів в сільському господарстві	Посилення конкуренції; тенденції міжнародного руху капіталу; зростання економічної активності суб'єктів ринку
	Інституціональні	Приватизація, створення інституту приватної власності	Розвиток інститутів ринку; свобода укладання контрактів	Недостатній розвиток інфраструктури аграрного ринку
	Державного регулювання	Створення нормативно-правової бази, яка регулює взаємовідносини суб'єктів господарювання в умовах ринку	Безпосередня участь регіональних органів управління в створенні інтегрованих агропромислових формувань	Передбачуваність умов господарювання, регульовані кредитна і податкова політика держави
Внутрішні	Виробничі	Наявність невикористовуваних чинників виробництва в агропромисловій сфері	Наявність умов для великотоварного виробництва в довгостроковій перспективі	Потреба у вдосконаленні технологій, формування інноваційного потенціалу
	Економічні	Відсутність кваліфікованого менеджменту; зношення основних засобів; низька забезпеченість об'єктами коштами	Недостатність внутрішніх джерел відтворувального розвитку	Потенційно висока інвестиційна привабливість агропромислових підприємств
	Фінансові	Кризове фінансове становище підприємства; обмежений доступ до кредитних ресурсів	Фінансова нестійкість; можливість залучення субсидованих кредитів	Укріплення фінансової стійкості, необхідність розширення джерел фінансового забезпечення інвестиційного проекту
	Соціальні	Деградація соціальної сфери села	Зростання безробітного і маргінального населення	Зростання соціальної диференціації

* Джерело: складено автором з використанням [5]

Дешевих сільськогосподарських активів в регіонах з порівняльними конкурентними перевагами залишається все менше, посилюється конкуренція на внутрішньому і міжнародних ринках.

Якісна зміна набору чинників, які формують передумови розвитку процесів укрупнення в агропромисловій сфері, обумовлює відмінності в характері їх реалізації. В післякризовий період вони сприяли масовому придбанню сільськогосподарських активів і створенню інтегрованих структур. Нині чинники розвитку процесів укрупнення визначають необхідність зміцнення положення вже існуючих інтегрованих формувань, підвищення їх конкурентоспроможності.

Висновки. Результати проведених досліджень свідчать про жвавий розвиток в Україні величезних агропромислових формувань – агрохолдингів, починаючи з 2006 р. В 2012 р. 15 агрохолдингів орендують більше, ніж по 150 тис. га ріллі, при цьому абсолютним лідером залишається «Укрлендфармінг», який контролює 500 тис. га ріллі. В середньому одним із вказаних агрохолдингів орендується до 200 тис. га ріллі. В цілому нині в Україні налічується понад 50 агрохолдингів (більшість зосереджено в Полтавській, Черкаській і Київській областях), які в суку-

пності контролюють близько 5 млн. га, або майже 15 % площі ріллі в Україні. В найближчий час переважна більшість агрохолдингів планують збільшувати розміри орендованих земельних угідь [8].

Зазначимо, якщо на початку 2000-х років цей бізнес представляли створені власниками земельних і майнових паїв сільськогосподарські підприємства, середні розміри землекористування яких становили 1200-2000 га, то нині – переважно надвеликі корпоративні структури. Їх власники, скориставшись неврегульованістю земельних відносин і безконтрольністю з боку державних органів, «зайшли» у сільське господарство заради власної вигоди, не маючи ні з ним, ні з селом жодного зв'язку [9].

Проникаючи у найвигодніші галузі сільського господарства, великі компанії забезпечують собі конкурентні переваги шляхом глибокої спеціалізації, високої концентрації та індустріалізації окремих виробництв, застосування великих доз мінеральних добрив і хімічних засобів захисту, генетично модифікованих організмів. Ці процеси спонукають до впровадження таких же технологій і решту сільськогосподарських підприємств, під впливом чого почали формуватись вузькоспеціалізовані виробництва певного

виду продукції, орієнтованої на міжнародні ринки і максимізацію прибутків.

Позитивні аспекти цих процесів для великого бізнесу супроводжуються негативними структурними змінами в агропродовольчому секторі, руйнуванням збалансованих місцевих аграрних комплексів, зумовленим витісненням з виробництва не вигідних для великого бізнесу видів сільськогосподарської продукції. Це, в свою чергу, породжує підвищення продовольчої залежності національного ринку від імпорту цілого ряду важливих видів продовольства, зменшення зайнятості сільського населення, витіснення його в особисті селянські господарства і за межі сіл. Таким чином великий бізнес приносить у жертву своїм економічним інтересам соціальні функції сільського господарства [9].

На основі аналізу діяльності нових типів аг-

ропромислових формувань в Україні, причин їх створення, переваг і недоліків, було зроблено висновок про необхідність державного регулювання процесів укрупнення в агропромисловому виробництві і діяльності агропромислових формувань. В першу чергу необхідно в Господарському і Податковому кодексах України надати визначення великих підприємств, окреслити сферу їх діяльності, обмежити повноваження величезних агрохолдингів, активно залучати їх у виконання соціальних і екологічних програм. Практика розвинутих країн свідчить, що використання механізму прийняття організаційно-економічних рішень тільки разом з їх координацією на всіх рівнях законодавчої і виконавчої влади приносять вигоду підприємницьким структурам-учасникам господарського процесу, забезпечують стійке зростання економіки і продовольчу безпеку країни.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Андрійчук В.Г. Надконцентрація агропромислового виробництва і земельних ресурсів та її наслідки / В.Г. Андрійчук // Економіка АПК. – 2009. – № 2. – С. 3-9.
2. Лукінов І.І. Проблеми міжгосподарського кооперування і агропромислової інтеграції / І.І. Лукінов. Вибрані праці у 2-х книгах. Книга друга. – Київ : ННЦ ІАЕ, 2007. – 794 с.
3. Басюркіна Н.Й. Роль великотоварного виробництва у забезпеченні продовольчої безпеки / Н.Й. Басюркіна // Інноваційна економіка. Всеукраїнський науково-виробничий журнал. – 2012. – №3 (29). – С. 93-96.
4. Басюркіна Н.Й. Методологічні основи агропромислової інтеграції / Н.Й. Басюркіна // Вісник соціально-економічних досліджень. Збірник наукових праць. – 2012. – № 45. – С. 159-168.
5. Лещева М.Г. Развитие интеграционных процессов в аграрной сфере экономики / М.Г. Лещева, В.И. Трухачев – Ставрополь : АГРУС, 2008. – 308 с.
6. Храмова И.Г. Вертикальная интеграция в продовольственном комплексе России (деятельность агрохолдингов) / И. Г. Храмова. - [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.iet.ru/usaaid/prodintegra/index.htm> (30.05.2003)
7. Україна у цифрах – 2011. [Електронний ресурс] – Режим доступу : URL : <http://ukrstat.gov.ua> – Державний комітет статистики.
8. ТОП-25 лендлордів України. [Електронний ресурс] – Режим доступу : URL : <http://domik.volyn.ua/articles/top-25-lendlordiv-ukraini>, 2012.
9. Пасхавер Б. / Аграрний сектор : час принципово змінити орієнтири розвитку / Б. Пасхавер, В. Юрчишин, О. Бородіна та ін. // Дзеркало тижня. – 2010 – №26. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : URL: <http://dt.ua/articles/60696>.

УДК 334.722 + 664.76(477)

НІКШИНА О.В., канд. екон. наук, старший науковий співробітник

Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України, м. Одеса

ПРІОРИТЕТИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЗЕРНОВОЇ ПОЛІТИКИ ТА МЕХАНІЗМИ ЇХ РЕАЛІЗАЦІЇ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

Визначено особливості та деформації діючої національної зернової політики, обґрунтовано її ключові пріоритети. Запропоновано головні напрями реформування механізму державного регулювання інтегрованого зернового ринку України, орієнтовані на реалізацію ідентифікованих пріоритетів та активізацію відтворювальної функції ринку зерна і продуктів його переробки.

Ключові слова: глобалізація, продовольча безпека, пріоритети національної зернової політики, державне регулювання, протекціонізм

Features and deformations of operating national grain policy are certain, reasonably her key priorities. Main directions of reformation of mechanism of government control of integrated grain market of Ukraine are offered, oriented to realization of the identified priorities and activation of reproductive function of market of grain and foods of his processing.

Keywords: globalization, food safety, priorities of national grain policy, government control, protectionism